KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 29 päivänä toukokuuta 1996,

Institut Français du Pétrolen hyväksi eräistä öljytuotteista perityn veron jatkamiseksi kaudelle 1993—1997

(Ainoastaan ranskankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(96/615/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 61 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan,

on kehottanut niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa edellä mainittujen artiklojen mukaisesti,

sekä katsoo, että

I

Komissio on 23 päivänä marraskuuta 1994 päivätyllä kirjeellään N:o SG (94) D/16532 ilmoittanut Ranskan viranomaisille Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan 2 artiklan mukaisien menettelyn aloittamisesta, joka koskee Institut Français du Pétrolen (IFP) hyväksi eräistä öljytuotteista perityllä veronluonteisilla maksuilla rahoitettua tukijärjestelmää.

Vuonna 1994 perustettu IFP on tieteellistä ja teknistä toimintaa harjoittava voittoa tavoittelematon laitos, joka toimii Ranskan valtion valvonnassa. Se suorittaa pääasiassa koekaivaukseen, jalostukseen ja petrokemian teknologiaan liittyviä tutkimus- ja kehityshankkeita. Lisäksi se toteuttaa tutkimuksia ja levittää näiden alojen teknistä tietoa sekä kouluttaa alan teknikkoja. IFP osallistuu myös hiilivetyyn liittyvillä teollisuudenaloilla toimivien yritysten rahoitukseen.

IFP:n toiminta rahoitetaan suurelta osin (68 prosenttia toimintatalousarviosta vuonna 1991, 63,7 prosenttia vuonna 1993 ja 65,2 prosenttia vuonna 1994) sen hyväksi tietyistä öljytuotteista perittävistä veronluonteisista maksuista saaduilla tuloilla. Vaikka tämän veronluonteisen maksun periminen IFP:n hyväksi alkoi jo vuonna 1944, Ranska on ilmoittanut veron jatkamisesta ainoastaan vuonna 1992 kaudelle 1993—1997.

Tämän veron tuoton arvioidaan olevan noin 1 miljardia Ranskan frangia (155 miljoonaa ecua) vuodessa kautena 1993—1997 (1,15 miljardia Ranskan frangia vuonna 1994).

Aikomuksesta rahoittaa hanketta myös kyseisellä kaudella oli ilmoitettu komissiolle elokuussa 1992. Koska ilmoitettiin, että IFP saisi ennakkoja verotuloista, kirjattiin tuki tammikuussa 1993 tueksi, josta ei ollut ilmoitettu.

Komissio on päättänyt aloittaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen kyseistä järjestelmää koskevan menettelyn seuraavista syistä:

— maahantuoduista tuotteista kerätty vero olisi vastoin sitä (komission säännöllisesti vahvistamaa veroluonteisia maksuja koskevaa) yleistä periaatetta, jonka mukaan muista jäsenvaltioista tulevat tuotteet saavat täysimääräisen vapautuksen verosta;

— yritykset, jotka hankkivat IFP:n suorittamien tutkimusten tuloksia, saisivat epäsuoraa tukea, koska tutkimusten hintoja ei ilmeisesti lasketa todellisten kustannusten perusteella, vaikka kyse olisikin markkinahinnoista;

— on otettava huomioon, että IFP:n ohjelmat käsittävät tiettyjä sen itsensä määräysvallassa olevia yrityksiä hyödyttäviä suoria tukia ja/tai edellisessä luetelmakohdassa tarkoitettuja tukia;

— veron tuotto olisi suoraa tukea, joka suosii instituutin toimintaa muihin yhteisössä toimiviin samankaltaisiin laitoksiin verrattuna;

— se että IFP ei saa riittävää korvausta osallistumisestaan rahoitukseen voidaan myös katsoa tueksi.

Koska ne veroa maksavat öljytuotteiden valmistajat, jotka vievät maasta tuotteitaan, voivat saada hyvitystä maksetusta verosta, komissio katsoo kyseisen vapautuksen olevan vientitukea. Koska Ranska on antanut komissiolle tiedoksi kyseisten tuotteiden maastaviennin verottamista koskevan edellä mainitun perusperiaatteen mukaisen asetusluonnoksen, komissio ei ole aloittanut asiaa koskevaa menettelyä.

Samalla Ranska oli ilmoittanut muuttavansa maahantuonnin verotuskäytäntöä siten, että yritykset, joilta IFP-maksua peritään, eivät maksa sitä Ranskaan toimittamiensa tavaroiden osuudesta, joka vastaa muista jäsenvaltioista tapahtuvalla tuonnilla katettua kyseisen tuotteen kansallista keskimääräistä kulutusta. Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään komissio katsoi, että tämä

järjestelmä "ei neutraloi kokonaan muista jäsenvaltioista tuotujen tuotteiden veroa. Itse asiassa tulisi tietylle Ranskassa tapahtuvaan kulutukseen suunnatulle myynnille, jota harjoittavat toimijat kattavat kysyntänsä tuomalla maahan määriä, jotka ylittävät Ranskan kotimaisen keskiarvon, määrätä jäännösvero, joka rikkoisi muista jäsenvaltioista tulevan tuonnin täydellisen verovapauden periaatetta."

Menettelyn aloittamisen jälkeen Ranska ei ole ryhtynyt soveltamaan tuontiveron korjausjärjestelmää eikä verottamaan vientiä.

Komissio vastaanotti Ranskan lähettämät huomautukset 5 päivänä tammikuuta 1995. Näissä huomautuksissa oli joitakin vastauksia epäilyihin, joita komissiolla oli tämän järjestelmän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille. Lisätietoja Ranska toimitti 10 päivänä marraskuuta 1995, 6 päivänä joulukuuta 1995 ja 15 päivänä tammikuuta 1996. Ranskan ja komission edustajat kokoontuvat Brysselissä 14 päivänä marraskuuta 1995 selvittämään tiettyjä kohtia.

Komission tiedonannossa, joka julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 27 päivänä kesäkuuta 1995 [1], kehotettiin muita jäsenvaltioita ja niitä, joita asia koskee, esittämään asiaa koskevat huomautuksensa.

Komissio ei ole saanut yhtään menettelyä koskevaa huomautusta muilta jäsenvaltioilta eikä kolmansilta osapuolilta.

II

Ranska on todennut menettelyn aloittamista koskevissa huomautuksissaan seuraavaa:

— ensinnäkin menettely on aloitettu perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun voimassa olevan järjestelmän tutkimiseksi, koska järjestelmä on ollut olemassa vuodesta 1944 lähtien ilman mainittavia muutoksia. Siksi komissio ei voi moittia Ranskaa asiasta ilmoittamatta jättämisestä. Lisäksi vuonna 1992 aloitettu käytäntö "ilmoittaa" komissiolle järjestelmän uudistamisesta ei voi vaikuttaa voimassa olevan järjestelmän luonteeseen.;

— IFP:n toiminta ei vääristä kilpailua, koska sen työn tulokset ovat kaikkien saatavilla. Tätä avoimuutta todistavat seuraavat seikat:

1) muita kuin Ranskan kansalaisia toimii IFP:n hallintoelimissä (neljä kolmestatoista tieteellisen komitean jäsenestä sekä kolme kahdeksastatoista hallintoneuvoston jäsenestä). Näin IFP:n toiminnasta on aina välitetty tietoa kansainvälisille toimijoille, jotka osallistuavat aktiivisesti toiminnan ohjaamiseen;

2) IFP osallistuu komission energiaa ja tutkimus- ja kehitystoimintaa koskevan eurooppalaisen politiikan yhteydessä tekemiin aloitteisiin sekä komission eri ohjelmiin;

3) IFP on ollut mukana luomassa erilaisia eurooppalaisia verkkoja, kuten European Institute on Geo-energies ja European Network for Research and Geo-energies. Tällä hetkellä ollaan luomassa samankaltaista verkkoa moottorialaa varten;

4) IFP:n koulutustoimintaa harjoittavan Ecole Nationale Supérieure des Pétroles et Motoeurs -oppilaitoksen opiskelijoista yli kolmannes on ulkomaalaisia (37 prosenttia lukuvuonna 1993/94);

5) kaikki asiasta kiinnostuneet yritykset kansallisuudesta ja sijaintipaikasta (sekä yhteisössä että sen ulkopuolella) huolimatta voivat saada tutkimustuloksia käyttöönsä. Kaikki asiasta kiinnostuneet yritykset (sekä yhteisössä että sen ulkopuolella sijaitsevat) voivat osallistua tutkimuksen alalla tehtäviin yhteistyöohjelmiin, mikäli ne edesauttavat ohjelmien toteuttamista. Osallistumisen myötä on mahdollista saada käyttöönsä myös tulevaisuudessa saavutettavia tuloksia;

6) yritykset voivat saada tutkimustuloksia käyttöönsä myös hankkimalla IFP:n itsenäisesti tai yhteistyössä kehittämien menetelmien käyttöä koskevat lisenssit. Kaikki yhteisössä ja sen ulkopuolella toimivat yritykset voivat hankkia ne markkinahintaan. Kaikista 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä myönnetyistä 1 042 lisenssistä ainoastaan 74 myönnettiin Ranskaan (7,1 prosenttia);

— Euroopassa ei ole IFP:n kaltaista yksityistä tai valtion omistamaa tutkimuskeskusta. Suuret IFP:hen verrattavat keskukset eivät ole erikoistuneet hiilivety-, moottori- tai ympäristöalaan. Näihin aloihin erikoistuneet keskukset ovat päinvastoin pieniä ja ne keskittyvät suppeaan alaan. Lisäksi lähes kaikki tutkimuskeskukset käyttävät IFP:tä enemmän tai yhtä paljon julkisia varoja. Suurten öljy-, kemianteollisuuden-, kaasu- ja autoyritysten tutkimuskeskukset eivät anna tutkimustyönsä tuloksia vapaaseen käyttöön. Ei siis voida väittää, että IFP:n rahoittaminen osittain julkisin varoin hyödyttäisi instituutin toimintaa muihin yhteisössä toimiviin tutkimuskeskuksiin verrattuna, joiden julkinen rahoitus on usein yhtä suuri tai jopa suurempi;

[1] EYVL N:o C 161, 27.6.1995, s. 5

— IFP ei myönnä välillistä tukea, koska lisenssien myöntäminen tapahtuu markkinahintaan lisenssien hankkijasta riippumatta. Hinta määräytyy kilpailun mukaan eikä se ole alhaisempi tai mielivaltainen. Ei ole hyväksyttävää, että hinta olisi jatkuvasti kustannuksia alhaisempi;

— ei pidä paikkaansa, että IFP ei saisi korvausta rahallisista osakkuuksistaan ISIS-yhtiössä, johon IFP on koonnut kaikki osakkuutensa. Vuosina 1986—1994 IFP sai 98,4 miljoonaa Ranskan frangia tavanomaista osinkotuloa. Lisäksi vaikka valtion valvonnassa olevat yritykset hyötyvät IFP:n palveluista, ne eivät saa etua pääsystä tutkimusohjelmiin eivätkä tulosten hyödyntämisestä. Ne voivat käyttää IFP:n teknologiaa joko markkinaehdoin ja ilman yksinoikeutta tai siten, että yhteisomistuksessa tulokset omistetaan suhteessa rahoitusosuuteen;

— vero, jolla IFP:tä rahoitetaan, on valmisteverojen lisävero, ja niitä, kuten valmisteverojakin, maksavat lopulliset kuluttajat. Kyseessä on siis kulutukseen kohdistuva tuotteen alkuperästä riippumaton vero. Toisaalta veronmaksajien ja IFP:n työstä hyötyvien välillä ei ole sellaista yhteyttä, joka on edellytyksenä veronkaltaisia maksuja koskevasta yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä johdettujen periatteiden soveltamiselle.

Näitä perusteluja on syvennetty seuranneessa kirjeenvaihdossa sekä komission kanssa käydyssä kokouksessa.

III

Alustavana huomiona voidaan sanoa, että komissio ei hyväksy Ranskan tulkintaa nykyisen järjestelmän luonteesta ja muistuttaa Ranskan viranomaisia siitä, että Ranska on ilmoittanut IFP:n hyväksi kerättävän veronluonteisen maksun jatkamisesta perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti 17 päivänä elokuuta 1992.

Komission on 92 ja 93 artiklan perusteella tutkittava tukijärjestelmien rahoittamiseksi perittyjen veronluonteisten maksujen perintätapojen sekä varsinaisten maksuista saatavilla tuloilla rahoitettujen tukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille.

Maksun perintätapojen soveltumista yhteismarkkinoille arvioidaan kahden yleisen periaatteen perusteella, jotka komissio on vahvistanut säännöllisesti ja jotka yhteisöjen tuomioistuin vahvisti asiassa 47/69, Ranskan tasavallan hallitus vastaan Euroopan yhteisöjen komissio, 25 päivänä kesäkuuta 1970 antamassaan tuomiossa [2] (Institut textile de Francen hyväksi perittävät veronluonteiset maksut) ja jotka koskevat tuontitavaroiden vapauttamista verosta sekä muihin jäsenvaltioihin ja Euroopan talousalueelle vietävien tuotteiden verotusta.

Ensin mainitulla periaatteella halutaan välttää, että muiden jäsenvaltioiden yritykset rahoittaisivat saamaansa hyötyyn nähden suhteettomasti sellaisia positiivisia toimia (tässä: tutkimus- ja kehitysohjelmat), joista hyötyvät pääasiassa kyseistä maksua perivän jäsenvaltion yritykset.

Toisella periaatteella pyritään varmistamaan, että vienti ei ole kotimaan markkinoille tuottamista kannattavampaa, koska se voisi aiheuttaa viennin lisääntymistä ja muuttaa täten yhteisön sisäistä kauppaa. Toisaalta on vältettävä sitä, että vientiä harjoittavat kotimaiset yritykset hyötyvät verotuloilla rahoitetuista positiivisista toimista osallistumatta niiden rahoittamiseen.

Näiden kahden periaatteen analysoiminen liittyy kolmanteen komission asettamaan veronluonteisia maksuja koskevaan periaatteeseen, joka on kielto käyttää verotuloja suorana tukena yksittäisille yrityksille.

Komissio on toistuvasti viitannut asiassa 47/69 annettuun tuomioon [3], jonka mukaan "(tällaisen instituutin) varojen ja työn tulosten asettaminen kaikkien yritysten saataville ketään syrjimättä ei välttämättä saa aikaan sellaista todellista ja samanarvoista hyötyosuutta jokaiselle mukana olevalle, joka saavutettaisiin, jos kohtelun tasa-arvoisuus taattaisiin lainsäädännössä, ja käytännössä ranskalaiset yritykset olisivat olosuhteiden pakosta muita edullisemmassa asemassa", tai yleisemmin kansalliset yritykset olisivat edullisemmassa asemassa.

Tämän vuoksi jonkin jäsenvaltion perimä veronluonteinen maksu, joka peritään tutkimuskeskuksen rahoittamiseksi, hyödyttää "luonnollisesti" eniten sen jäsenvaltion yrityksiä.

Jos, kuten Ranska on vahvistanut, IFP:n suorittamien tutkimusten tulokset ovat tasapuolisesti kaikkien saatavilla, komission olisi arvioitava, vastaako tämä todellisuutta sekä oikeudellisella tasolla että käytännössä. Osoittaakseen tämän pitävän paikkaansa Ranska on korostanut, että IFP:n suorittama tutkimustoiminta tapahtuu avoimissa eurooppalaisissa ja kansainvälisissä puitteissa.

Komissio on arvioinut, että II osassa esitetyt väitteet eivät riittäneet osoittamaan, että ranskalaiset yritykset eivät ole IFP:n suorittamien tutkimusten tulosten pääasiallisia hyötyjiä. Ne eivät toisin sanoen riitä kumoamaan oletusta, jonka mukaan tämän instituutin toiminta hyödyttää luonnollisesti ensisijaisesti ranskalaisia yrityksiä.

[2] Kok. 1970, s. 487.

[3] Katso alaviite 2.

Komissio on tämän vuoksi pyytänyt Ranskaa toimittamaan yksityiskohtaisia tietoja instituutin harjoittaman tutkimus- ja kehitystoiminnan luonteesta sekä sen teollisuudessa toimivista yhteistyökumppaneista (4).

Ranska toimitti lisätietoja: IFP:n toimintatalousarvion erittelyn, tutkimus- ja kehitystyöstä aiheutuvien kulujen (sekä perustutkimusta että soveltavaa tutkimusta koskevan) perusteellisen erittelyn, tietoja itsenäisen ja yhteisen tutkimustoiminnan kulujen jakautumisesta sekä yhteisen tutkimustoiminnan yhteistyökumppanien erittelyn maittain ja yrityksittäin.

Annettuihin tietoihin perustuva IFP:n toiminnan neljää viimeistä tilivuotta koskeva talousarvio on seuraavanlainen:

(%)

	1992	1993	1994	1995
Toiminta	91	92	85	87
josta:				
Koulutus	10	10	9	9
Tiedotus ja dokumentaatio	3	4	4	4
Tutkimus- ja kehitystyö	78	79	72	75
Nettoinvestoinnit	2	1	3	-1
Lainojen takaisinmaksu	5	5	5	5
ALV, jota ei palauteta	—	—	7	7
Muut	2	2	0	2
Kuluja yhteensä	100	100	100	100

Vertailun vuoksi voidaan todeta, että vuosina 1994 ja 1995 tutkimus- ja kehitystyön kulut olivat hieman alle 1,3 miljardia Ranskan frangia ja toiminnan kokonaiskulut noin 1,8 miljardia Ranskan frangia.

IFP erottaa hallinnollisista syistä perustutkimuksesta aiheutuvat kulut soveltavasta tutkimuksesta aiheutuvista kuluista. Perustutkimuksella pyritään edistämään soveltavamman tutkimuksen pohjan olevien tieteellisten ilmiöiden ja teknologisten menetelmien ymmärtämistä sekä avaamaan uusia uria tekniselle kehitykselle. Soveltava tutkimus koostuu tutkimuksista ja kokeista, joiden päämääränä on uusien mentelmien, tuotteiden, laitteiden tai työtapojen edistäminen tai kehittäminen. Soveltava tutkimustoiminta ei välttämättä johda uuden mallin tai menetelmän luomiseen.

IFP:n viime tilikausina harjoittaman tutkimustoiminnan kulujen erittely osoittaa perustutkimuksen kulujen osuudeksi 20 prosenttia ja soveltavan tutkimuksen kulujen osuudeksi 80 prosenttia kokonaiskuluista (5).

Itsenäisen ja yhteistutkimuksen osuudet jakautuvat toimintatalousarviossa seuraavasti:

(%)

	1992	1993	1994	1995
Oma tutkimus	38,74	40,30	40,92	41,11
Muut tutkimukset	13,74	13,71	14,35	12,91
Tutkimukset ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa	47,51	46,00	44,73	45,98
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00

IFP:n itsenäisesti suorittamaan tutkimukseen käytetty osuus toimintatalousarviosta on noin 40 prosenttia, yleisen edun mukaisten tutkimusohjelmien (esim. ympäristö, komission tutkimusohjelmat jne.) osuus noin 14 prosenttia ja ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa suoritetun tutkimustoiminnan osuus noin 46 prosenttia. IFP:n yhdessä ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa rahoittamien tutkimusohjelmien osuus tutkimus- ja kehitystyön talousarviosta on siis 60 prosenttia.

Tutkimuksen luonnetta koskevien tietojen vertaaminen yhteistyökumppaneiden tietoihin osoittaa, kuten oli odotettavissa, perustutkimuksen osuuden instituutin omasta tutkimustoiminnasta olevan suhteellisen merkittävä (38 %) ja soveltavan tutkimuksen osuuden yhteistutkimuksessa olevan erittäin merkittävä (93 %).

Yritysten tutkimusten tuloksista saaman hyödyn merkittävyyden arvioimiseksi on tarkasteltava IFP:n käyttämiä keinoja teknologian siirtämisessä.

Instituutin ja mahdollisten asiakkaiden väliset yhteydet luodaan yleensä tieteellisten kongressien yhteydessä. Instituutin maineen ja sen omistamien (julkisten) patenttioikeuksien ansiosta ostajat tietävät, millaiseen tutkimustyöhön heillä on mahdollisuus osallistua IFP:n yhteydessä. IFP ei turvaudu kaupallisiin toimenpiteisiin yhteistyösopimusten hankkimiseksi tai lisenssien myymiseksi, mutta sillä on kuitenkin toimistoja je edustajia tekemässä laitoksen tutkimustöitä tunnetuksi.

Tutkimustulosten siirtäminen yrityksille tapahtuu neljällä tavallaa (a) jakamalla tietoa julkisesti, (b) yksilöllisin palve-

(4) Koska Ranska on pyytänyt komissiolta luottamuksellisuutta koskien IFP:n ja yritysten välisiä suhteita, näiden yritysten nimiä ei mainita tässä päätöksessä. Lisäksi kyseisiä yrityksiä koskevat tiedot on ryhmitelty yksilöiksi.

(5) Ranskan ilmoittamien tietojen mukaan näissä prosenttiluvuissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia moneen perättäiseen tilikauteen.

lusuorituksin, (c) hyödyntämällä yhteistutkimuksia ja (d) myöntämällä lisenssejä.

a) Tiedon jakaminen julkisesti koskee perustutkimusta tai yleisen tason teollisuustutkimustoimintaa, joista tiedotetaan eri julkaisuissa, jotka ovat kaikkien käytettävissä, varsinkin kun osa niistä on englanninkielisiä.

b) Yksilölliset palvelut: kyseisten tutkimustöiden kaikki tulokset toimitetaan toimeksiantajalle. Nämä tiedonsiirrot tapahtuvat täydellä omistus- ja yksinoikeudella. IFP voi jopa katsoa velvollisuudekseen kieltää näin hankittujen tietojen hyödyntämisen tietyksi ajaksi. Toiminnasta laskutetaan yksityiskohtaisen kirjanpidon perusteella määriteltyjen tuotantokustannusten perusteella. Kaikki tutkimuksesta kiinnostuneet yritykset voivat osallistua toimintaan.

c) Yhteistutkimus on yleisin tiedonsiirtokeino. Tämä keino perustuu kullekin yhteistyökumppanille aiheutuneiden kulujen merkitsemiseen kirjanpitoon ulkoisten kulujen oikeaksi todistettujen maksutositteiden perusteella ja tutkimukseen käytetyn ajan korvaamiseen soveltamalla kustannuslaskelmaa, jossa otetaan huomioon henkilökustannukset ja yleiskustannukset. Tämä tapahtuu tilintarkastajan valvonnan alaisuudessa ja luvalla yleisen lainsäädännön säännösten mukaisesti. On huomattava, että poistoja ei merkitä IFP:n kuluja osoittavaan kirjanpitoon.

   Tulokset ovat osapuolten yhteisomistuksessa suhteessa niiden rahoitusosuuksiin, ja jaettuun käyttöoikeuteen kuuluu mahdollisuus myöntää lisenssejä kolmansille osapuolille korvausta vastaan.

d) Lisenssien siirtäminen koskee sekä IFP:n omia tutkimuksia että yhteistutkimuksia. Tutkimustuloksia ei siirretä koskaan kokonaisuudessaan (ei patenttien, vaan ainoastaan käyttöoikeuksien myöntämistä). Käyttöoikeus on sitä paitsi ajallisesti ja paikallisesti rajoitettu. IFP ja sen yhteistyökumppanit voivat myöntää lisenssejä muille yrityksille.

Näin ollen ei ole mahdollista maksattaa jokaisella lisenssin haltijalla tutkimuksen kokonaiskustannuksia vaikka nämä voitaisiinkin nimetä ja yksilöidä (esim. tutkimusohjelmaa edeltävien hankintojen, saavutettujen tulosten ja välillisten vaikutusten arvioiminen on erittäin vaikeaa). Toisaalta ensimmäisen lisenssin myyminen tapahtuu ilman että voidaan varmasti tietää, kuinka monen lisenssin hankkijan kesken todelliset kokonaiskustannukset lopulta jakautuvat.

Kustannuksiin perustuvassa objektiivisessa laskutuksessa ilmenevien vaikeuksien vuoksi IFP:n on käytettävä perusteena kysynnän ja tarjonnan tasapainoon perustuvaa markkinahintaa, joka määritellään useimmiten mahdollisten asiakkaiden (yritysten) kanssa käytävien neuvottelujen perusteella tai harvemmin siten, että mahdollinen ostaja (valtio) jättää tarjouspyynnön.

Vaikka on syytä kysyä, mitä "markkinahinta" merkitsee tilanteessa, jossa suurin osa mahdollisista tarjoajista saa toimintatalousarvioonsa tukea suurten tai pienen osuuden, on selvää, että ostaja on valmis tarjoamaan hinnan, joka on yhtä suuri tai pienempi kuin voitto-osuuden kasvu, joka on odotettavissa sen ansiosta, että vanha järjestelmä korvataan tutkimuskeskuksen kehittämällä uudella menetelmällä.

Mahdolliset tietyistä tekniikasta kiinnostuneet asiakkaat kääntyvät sitä paitsi myös IFP:n kilpailijoiden puoleen sen tietämättä ja pyytävät näiltä hintatarjouksia ja esittelyjä pidättäen itsellään mahdollisuuden hyväksyä kiinnostavin tarjous.

IFP:n tutkimukset rahoitetaan kahdesta tulolähteestä: öljytuotteista perittävän kotimaisen veron (TIPP, Taxe Intérieure sur les Produits Pétroliers) lisäksi IFP:n hyväksi perittävien veronluonteisten maksujen tuloilla ja sekä yritysten että julkisten viranomaisten tai komission maksamalla ulkoisella rahoituksella.

IFP:n tehtävien rahoittaminen jakaantuu eri rahoituslähteille seuraavasti:

(%)

	1992		1993		1994		1995	
	IFP-maksu/	Teollisuus	IFP-maksu/	Teollisuus	IFP-maksu/	Teollisuus	IFP-maksu/	Teollisuus
Tehtävät								
Koulutus	93,90	6,10	93,90	6,10	95,40	4,60	94,50	5,50
Tiedotusdokumentointi	98,80	1,20	98,80	1,20	99,10	0,90	99,60	0,40
Oma tutkimus	100	0	100	0	100	0	100	0
Yleisen edun mukaiset ohjelmat	70,50	0	69,40	0	72,60	0	69,40	0
Ohjelmat ulkopuolisten tahojen kanssa	27	73	26,40	73,60	27,80	72,20	29,40	70,60

Kohdissa, joissa yhteissummaksi ei tule 100 %, erityisesti yleisen edun mukaisten ohjelmien osalta, jäljelle jäävät osuudet ovat julkisten viranomaisten ja komission rahoittamia.

On syytä todeta, että maksuista saatavilla tuloilla rahoitetaan instituutin oma tutkimus kokonaisuudessaan, mutta vain pieni osa ulkopuolisten kumppaneiden kanssa suoritettavasta tutkimuksesta (Ranskan ja ulkomainen teollisuus). Lisäksi on muistettava, että maksuilla katettavat menot eivät koidu kokonaisuudessaan tutkimusten rahoitukseen osallistuvien teollisuusyritysten hyväksi, sillä IFP omistaa yhä tietyn osan tutkimustuloksista.

Osa IFP:n toimintatalousarviosta (noin 32—37 %, riippuen vuodesta) koostuu ulkopuolisten tahojen maksamasta rahallisesta tuesta korvauksena teknologian siirrosta (sopimustulot ja lisenssimaksut), mikä on instituutin haavoittuvin osa-alue. Tämä osa-alue jakaantuu seuraaviin ryhmiin:

(Prosenttia tutkimuksen ulkopuolisesta rahoituksesta)

	1994	1995
Kotimaisten toimielinten tuki	15,20	14,00
Yhteisrahoitus ranskalaisten kumppaneiden kanssa	21,90	24,00
Lisenssimaksut — Ranska	12,30	12,00
Ranska yhteensä	49,40	50,00
Euroopan yhteisön tuet	5,90	4,00
Yhteisrajoitus ulkomaisten kumppaneiden kanssa	24,70	22,00
Lisenssimaksut — ulkomaat	20,00	24,00
Ulkomaat yhteensä	50,60	50,00
Kaikki yhteensä	100,00	100,00

Lisenssimaksuja koskevein kohtien sisältöä ei ole tarpeen selvittää yksityiskohtaisemmin, koska asiaa käsiteltiin jo aiemmin kuvattaessa lisenssien hintojen määrittelymenetelmää.

Sekä ranskalaisten että ulkomaisten kumppaneiden kanssa tapahtuvaa yhteisrahoitusta koskevien kohtien sisältöä on sitä vastoin tarkennettava. Nimitys kattaa sekä tiedon yksilöllisten palveluiden (jolloin toiminnasta laskutetaan yksityiskohtaiseen kirjanpitoon perustuvien kustannuslaskelmien mukaisesti) että yhteistutkimuksen kustannusten laskutuksen loppusumman.

Jälkimmäisen teknologiansiirotavan osalta yhteiskuntatutkimus edellyttää eri osapuolten tasapuolista osallistumista rahoitukseen. Kun IFP:n tämän ohjelman yhteydessä toteuttamien tutkimustöiden loppusumma ylittää sen rahoitusosuuden, IFP laskuttaa erotuksen asianoamisilta yhteistyökumppaneilta.

Yllä olevassa taulukossa Ranskaa koskeva välisumma vastaa tuloja, jotka ovat peräisin ranskalaisilta yrityksiltä tai niiden ulkomailla sijaitsevilta tytäryhtiöiltä, kun taas ulkomaita koskeva välisumma käsittää ulkomailla yhdessä ulkomaisten yhtiöiden kanssa tai ulkomaisten yhtiöiden Ranskaan sijoittuneiden tytäryhtiöiden kanssa toteutetun liikevaihdon.

Yllä olevasta taulukosta käy ilmi, että ulkomailta tuleva rahoitus on kokonaisuuden kannalta jokseenkin yhtä suuri kuin kotimainen rahoitus. Tilanne on kuitenkin täysin erilainen, jos otetaan huomioon vain IFP:n ja yritysten välinen yhteistoiminta. Ranskalaisten yritysten kanssa toteutettu liikevaihto vuonna 1994 oli 34,2 % kokonaisliikevaihdosta, kun taas ulkomaisten yritysten kanssa toteutettu liikevaihto oli 44,7 % kokonaisliikevaihdosta. Vuonna 1995 vastaavat prosenttiosuudet nousivat 36 %:iin ja 46 %:iin.

Vaikka ranskalaisilta yrityksiltä saatuun liikevaihtoon lisättäisiinkin ulkomaisilta yrityksiltä tai niiden Ranskaan sijoittuneilta tytäryhtiöiltä saadut tulot, tilanne ei muutu merkitsevästi: vuonna 1994 36,8 % liikevaihdosta saatiin Ranskasta tai ulkomailla sijaitsevien ranskalaisten yritysten tytäryhtiöiden hankkeista, kun taas 42,1 % tuli ulkomaisten yritysten kanssa toteutetuista toimenpiteistä.

Eri tuloryhmien yksityiskohtaisempi tarkastelu osoittaa, että öljy- ja autoalalla toimivat suuret ranskalaiset yritykset ovat IFP:n tärkeitä yhteistyökumppaneita. Vuonna 1994 24,7 % liikevaihdosta tuli suurilta öljy-yhtiöiltä, suurilta ranskalaisilta autonvalmistajilta ja ISIS-yhtymään (joka vastaa IFP:n osakkuuksista petrokemian teollisuudessa, autoteollisuudessa ja muilla niihin liittyvillä aloilla) kuuluvilta yhtiöiltä.

Valtio, joka rahoittaa positiivisia toimenpiteitä veronluonteisilla maksuilla, toimii yleensä niin tukeakseen kotimaista teollisuutta eikä sen ulkomaisia kilpailijoita. IFP:n tapauksessa öljy- ja autoalan kaksi tärkeintä ranskalaista yhtiötä kuuluvat IFP:n suurimpiin asiakkaisiin, mutta se ei vaikuta siihen, että IFP saa suurimman osan liikevaihdostaan ulkomaisilta yrityksiltä.

Vuoden 1994 liikevaihdon maantieteellien jakauma oli seuraava:

(%)

Ulkomainen teollisuus	Tulot ulkomaisilta yhteistyökumppaneilta 1994	Maksut ulkomailta 1994	Maksut ulkomailta 1995 (1)
Tytäryhtiöt Ranskassa	2,60	—	—
Euroopan unioni	5,00	3,20	2,15
Muut Euroopan maat	0,60	0,70	0,72
Pohjoi- ja Etelä-Amerikka	6,20	4,80	12,18
Aasia	10,10	11,30	8,95
Afrikka	0,20	—	—
Australia (2)	—	—	—
Yhteensä (3)	24,70	20,00	24,00

(1) Yksityiskohtaisia tietoja ulkomaisten yhteistyökumppaneiden tuloista ei ole saatavilla.

(2) IFP:n yhteistyökumppaneina on myös jonkin verran australialaisia yrityksiä, joiden tulojen kokonaissumma on niin pieni, ettei sitä ole tarpeen mainita tässä taulukossa.

(3) Edellisestä taulukosta otetut arvot.

Edellä käsiteltyjen asioiden perusteella voidaan päätellä, etteivät ranskalaiset yritykset saa IFP:n tutkimus- ja kehitystoiminnan tuloksista suurinta hyötyä ja että tulokset on asetettu kaikkien yritysten saataville ketään syrjimättä. Tilanne vastaa tapahtumia markkinoilla, joilla suurin osa yrityksistä toimii samoilla aloilla ja on siten kiinnostunut samoista teknologioista. Ei siis ole mitään outoa siinä, että IFP:n tutkimustuloksista tiedotetaan myös eri puolilla maailmaa.

Vaikutelma vahvistuu tutkittaessa ranskalaisille yrityksille myönnettyjen lisenssien määrää (74 1 042:sta 1.1.1995 tilanteen mukaan) sekä viime vuosina allekirjoitettujen hyödyntämissopimusten määrän kehitystä:

	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Ranska	24	17	27	*	40	28
Eurooppa — IVY	31	34	28	*	48	26
Pohjois- ja Etelä-Amerikka	28	23	31	*	32	42
Aasia — Australia	43	73	58	*	50	51
Afrikka	0	2	13	*	7	5
Yhteensä	126	149	157	*	177	152

* Ei tiedossa

IV

Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrättyjä menettelyjä aloitettaessa tässä asiassa vallinneiden muiden epäilyjen osalta komissio voi saamiensa tietojen pohjalta todeta seuraavaa:

1) Niiden suorien ja/tai välillisten tukien osalta, joita IFP:n ohjelmat merkitsevät tietyille yrityksille, joissa se on osakkaana, voidaan todeta, että ISIS-yhtymään (Holding Internationale de Services Industriels et Scientifiques), josta IFP omistaa 57,3 prosenttia, Sogerap (ELF-yhtiö) 39,1 prosenttia ja Banque Nationale de Paris 3,6 prosenttia, kuuluvia yhtiöitä kohdellaan aivan samalla tavalla kuin muita yrityksiä, joiden kanssa IFP on yhteistyössä.

   On totta, että ISIS-yhtymään kuuluvat yhtiöt (13 yhtiötä 1994) ovat IFP:n tärkeitä asiakkaita, sillä niiltä saadut sopimus- ja lisenssitulot muodostavat 10,3 prosenttia instituutin ulkopuolisilta saatavien tulojen kokonaissummasta (2 prosenttia sopimustuloista ja 8,3 prosenttia lisenssimaksuista)

   Muiden osakkeenomistajien olemassaolo, se että ISIS-yhtymän osakkuudet öljyalalla, kemian teollisuudessa ja autoalalla ovat kolmea poikkeusta lukuunottamatta vähemmistöosakkuuksia ja se että IFP suorittaa yhteistutkimusta yhtymän yhtiöiden kanssa, suorittaa niille yksilöllisiä palveluja tai myöntää niille lisenssejä samoilla ehdoilla kuin muut yritykset, johtaa kuitenkin siihen päätelmään, että ISIS-yhtymän yhtiöt eivät saa IFP:ltä enemmän tukea kuin muut yritykset (ottaen huomioon, että joissakin teknologian siirroissa — yhteistutkimuksessa ja lisenssien myöntämisessä — IFP ei laskuta kokonaiskulujaan). Kolme poikkeustapausta, joissa ISIS-yhtymä on enemmistöosakkaana, ovat konsulttiyhtiö (100 % omistusosuus), kiinteistöyhtiö (70,39 %) ja mittauslaitteiden valmistus- ja markkinointiyhtiö (81 %).

2) Komissio arvioi IFP:n osakkuuksistaan saamien korvausten olevan hyväksyttäviä normaaleissa markkinaolosuhteissa.

   ISIS-yhtymän osakkeiden 1 päivän tammikuuta 1986 ja 31 päivän joulukuuta 1994 tilanteen mukaisen arvon ja ISIS-yhtymän IFP:lle 1986—1994 vuosittain maksamien osinkojen arvon perusteella sijoituksesta saatava keskimääräinen vuosituotto, laskettuna TRI:n perusteella (Taux de Rentabilité Interne, sisäinen korkokanta, jolla määritellään kassavirtojen nykyarvo; se vastaa korkoa, joka olisi saatu alkuperäisestä sijoituksesta, jos tuotto olisi ollut säännöllinen), on 15 %. Tämä merkitsee sitä, että IFP on saanut tarkasteltuna ajanjaksona sijoituksestaan keskimäärin 15 prosentin vuosituoton huomioon ottaen sekä maksetut osingot että osakkeiden arvon kohoamisen. Vaikka otettaisiin huomioon tarkasteltavan ajanjakson 3 %:n keskimääräinen inflaatiotaso, osakkuudesta saatu tuotto on riittävä.

3) Arviosta, jonka mukaan veronluonteisista maksuista saadut tulot ovat suoraa tukea, joka suosii instituutin toimintaa suhteessa muualla yhteisössä sijaitseviin samanlaisiin keskuksiin, on todettava, että IFP ei ole ainoa yhteisössä sijaitseva tutkimuskeskus, jonka toiminta rahoitetaan osittain tai kokonaan julkisilla varoilla.

Kuten tutkimus- ja kehitystyöhön myönnettävää valtion tukea koskevien yhteisön puitteiden [6] 2.4 kohdassa todetaan, "korkeakoulujen tai voittoa tavoittelemattomien julkisten tutkimuslaitosten harjoittaman tutkimus- ja kehitystoiminnan julkinen rahoitus ei tavallisesti kuulu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan". On kuitenkin muistettava, että IFP on voittoa tavoittelematon tutkimuslaitos (johtosäännössä sanoin "luonteeltaan ei-kaupallinen").

[6] Komissio on hyväksynyt puitteet 20 joulukuuta 1995 ja antanut ne tiedoksi jäsenvaltioille 19 päivänä tammikuuta 1996 päivätyllä kirjeellä (EYVL N:o C 45, 17.2.1996, s. 5).

On vaikea väittää, että IFP harjoittaisi sen johtosääntönsä vastaista toimintaa. Voitaisiin kuitenkin huomauttaa, että IFP toimii vastoin johtosääntöään myydessään tutkimustuloksia markkinahintaan.

Voidaan puolustaa myös sitä näkökantaa, että koska keskus ei tavoittele voittoa, se voisi luovuttaa tuloksensa ilmaiseksi. Jos näin ei toimita ja jos se myy tuloksiaan markkinahintaan (vaikka tällä käsitteellä ei ole merkitystä tällä alalla, koska suurin osa samanlaisista laitoksista saa valtion tukea, minkä seurauksena niillä ei ole tarvetta saada kulujaan katetuksi), se johtuu siitä, että maksuista saatavat tulot eivät riitä IFP:n kaikkien toimintojen rahoittamiseen, jolloin se tarvitsee tutkimustulosten myymisestä saatavaa lisärahoitusta.

Kun kerran tutkimus- ja kehitystyölle myönnettävää valtion tukea koskevien yhteisön puitteiden mukaan voittoa tavoittelemattomien tutkimuskeskusten rahoittaminen ei kuulu perustamissopimuksen 92 artiklan 1 alakohdan soveltamisalaan, tällaisten laitosten rahoittaminen voi vastata valtion tukea tutkimustulosten yrityksille siirron muodossa. Asiaa on käsitelty III osassa.

V

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että IFP, vaikkei se laskuta aina tutkimuksesta aiheutuvia todellisia kustannuksia, ei harjoita minkäänlaista syrjintää niiden yritysten osalta, joille se luovuttaa sekä itsenäisestä että yhteistutkimuksesta saatuja tuloksia. Tämän seurauksena ei voida osoittaa, että ranskalaiset yritykset hyötyisivät eniten IFP:n tutkimuksista.

On myös käynyt ilmi, että IFP ei anna minkäänlaisia suoria tai välillisiä tukia yrityksille ja että ISIS-yhtymään kuuluvat yhtiöt eivät hyödy muita yrityksiä enemmän tutkimusten tuloksista. Lisäksi IFP saa hyväksyttävän korvauksen osakkuuksistaan tässä yhtymässä.

Yhteistutkimuksissa, jossa laskutusta ei suoriteta aiheutuneiden kustannusten perusteella, on kyse tuesta, koska se vastaa valtion varojen siirtämistä yrityksille, joiden etujen mukaista on käyttää hyväkseen IFP:n tutkimuksia joutumatta suorittamaan itse näitä tutkimuksia. Muussa teknologian siirrossa, toisin sanoen yksilöllisissä palveluissa ja lisenssien myöntämisessä, siirto tapahtuu kustannusten tai sellaisen markkinahinnan pohjalta, joka on määritelty mahdollisen asiakkaan kilpailutettua eri tutkimuskeskuksia, jolloin ei siis ole kyse tuesta.

Tutkimus- ja kehitystyöhön myönnettävää valtion tukea koskevien yhteisön puitteiden (7) 2.4 kohdassa todetaan, että "jos tällaisen valtion rahoittaman tutkimus- ja kehitystyön tulokset annetaan yhteisön yritysten käyttöön ketään syrjimättä, komissio lähtee siitä periaatteesta, että tavallisesti ei ole kysymys EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaisesta valtion tuesta".

Vaikka siis olisikin kyse tuesta (yhteistutkimus), tutkimustulokset ovat ketään syrjimättä vapaasti kaikkien kiinnostuneiden yritysten saatavilla kansallisuudesta riippumatta, jolloin nämä tuet eivät kuulu 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

Komission mielipide muuttuisi kuitenkin todennäköisesti, jos osoittautuisi, että vaikka tulokset periaatteessa ovatkin kaikkien saatavilla, IFP:n tutkimukset todellisuudessa hyödyttävätkin eniten ranskalaisia yrityksiä.

Kun on todettu juuri selvitettyjen syiden perusteella, että IFP:n toimintaan ei sisälly perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaista valtion tukea, on tutkittava, soveltuuko tietyistä öljytuotteista perittävän veronluonteisen maksun muodossa toteutettavaa IFP:n rahoitus yhteismarkkinoille.

Kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa 47/69 antamassaan tuomiossa (8): "varsinainen tuki voidaan katsoa hyväksyttäväksi, mutta on huomioitava siitä aiheutuva rahoitusmuodosta johtuva haitallinen vaikutus, jonka vuoksi sen ei voida katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille eikä olevan yhteisen edun mukaista".

Koska tässä tapauksessa ei ole kyse perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaisesta valtion tuesta, ei ole aihetta arvostella rahoitusmuotoa, ainakaan maahan tuotujen tuotteiden verottamisen osalta. Kun kerran kaikki kiinnostuneet yritykset voivat lisäksi hyötyä rahoituksesta saatavilla tuloilla rahoitetuista toimenpiteistä, ei ole perustamissopimuksen säännösten vastaista, että muut kuin ranskalaiset yritykset osallistuvat toiminnan rahoittamiseen.

Maasta vietyjen tuotteiden maksuista vapauttamisen osalta on todettava, että tätä asiaa ei käsitelty menettelyn aloittamisen yhteydessä, koska Ranska sitoutui olemaan hyvittämättä muihin jäsenvaltioihin tai ETA-maihin vietävistä tuotteista perittäviä maksuja.

Maksuista vapauttaminen houkuttelee kuitenkin valmistajaa ainakin teoriassa myymään tuotantoaan ulkomaille ennemmin kuin kotimaan markkinoilla, mikä voisi aiheuttaa muutoksia yhteisön sisäisessä kaupankäynnissä.

(7) Katso alaviitettä 6.

(8) Katso alviitettä 2.

Koska Ranska uudisti tämän menettelyn yhteydessä sitoumuksensa (9) periaatteeseen, jonka mukaan jäsenvaltioihin ja ETA-maihin vietäviin tuotteisiin sovelletaan IFP-maksua, lopettamalla muihin jäsenvaltioihin ja ETA-maihin vietävistä tuotteista maksettavien maksujen hyvittämisen, komissio ei aio aloittaa asiaa koskevia tutkimusmenettelyjä.

ON TEHNYT SEURAAVAN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Tietyistä öljytuotteista IFP:n hyväksi perittävien veronluonteisten maksujen jatkaminen vuosien 1993—1997 aikana ei kuulu 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, jos:

1) Institut Français du Pétrole -instituutin tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoittaminen tietyistä öljytuotteista perittävällä veronluonteisilla maksuilla ei ole perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaista valtion tukea
2) IFP:n itsenäisesti tai yhteistyössä toteuttamien tutkimus- ja kehitystöiden tulosten siirtäminen yrityksille ei ole 92 artiklan 1 kohdan mukaista valtion tukea, koska tulokset asetetaan yhteisön kaikkien yritysten saataville ketään syrjimättä.

2 artikla

Ranskan pysyvän edustuston Euroopan unionissa lähettämässä 5 päivänä tammikuuta 1996 päivätyssä kirjeessä Ranska sitoutui perimään vientiin tarkoitetuista öljytuotteista IFP-maksua; tämän sitoumuksen mukaisesti Ranska ilmoittaa komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen antamisesta toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt pannakseen täytäntöön säädösluonnoksen, jolla muutetaan 8 päivänä tammikuuta 1993 annettua säädöstä 93—28.

3 artikla

Ranska ilmoittaa komissiolle vuosittain toimitettavassa kertomuksessa IFP-maksun vuosittain kertyvän kokonaismäärän sekä IFP-maksun käyttötarkoituksista eritellen minkä tyyppisiin toimenpiteisiin maksua on käytetty, sekä antaa yksityiskohtaisen kuvauksen suoritetuista toimenpiteistä ja yhteistyökumppaneista, joiden kanssa toimenpiteet on toteutettu.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Ranskan tasavallalle.

Tehty Brysselissä 29 päivänä toukokuuta 1996.

Komission puolesta

Karel VAN MIERT

Komission jäsen

(9) Ranskan pysyvän edustuston Euroopan unionissa lähettämä kirje TL/dm N:o 0016, päivätty 5 päivänä tammikuuta 1996.